

Räägin maheturu olukorrast Euroopas.

Teravilja saak oli hea, üha rohkem on hernest ja lutserni, üha vähem sojat. Mahevätiste, elektri, gaasi ja nafta hind on kõrge.

Mahepiima tootmiskaht langes vahemikus jaanuarist augustini 4%. Mahemuna tootmine suurenes 200 000 kg võrra ja 2022 esimesel poolaastal oli kogumaht 12,6 miljonit kg.

Tapale saadeti sama palju mahesigu kui 2021, kuid järgnevatel kuudel on oodata väikest langust.

Eestis on mahe- ja tavakauba ekspordihindade erinevus väga väike ning eelistatud on tavatoodang. Mahe puu- ja juurvili on tavatoodangust kolm korda kallim. Valgusööda kättesaadavus on puudulik, eriti linnusööt.

Soomes on raskusi 48-tunni nõude rakendamisega, eriti piimafarmides. Mahe- ja tavateravilja hind on sama. Mahetoodete müügiimaht langes seoses koroonaga ja sõjaga Ukrainas. Maheturu osakaal on 3%. Muret teevad elektri hinnad.

Rootsis müügiimaht vähenes 5-10% 2022. aasta teises kvartalis. Mittemaheda teravilja hind on tõusnud 9,4% ja maheteravilja hind on langenud 8,8%. Mittemahedad piimatooted +7% ja mahe -5%. Mahe piimatoodete müük tervikuna vähenes eelmise aastaga võrreldes pool protsenti.

Prantsusmaal on mahetarbimise kriis, mahekaupluste müüginumbrid on langenud 15% ja supermarketites 8%.

Itaalias on mahetoodete eksport tõusnud 3,4 miljardi euroni (+16%). 2022. aastal langes kodumaine mahetarbimine veidi, kuid on jäänud umbes samale tasemele. Vahemikus 2020 kuni 2021 tõusis teravili 4,4%, põllumajandusloomade puhul nägime samuti tõusu. 2021 tuli juurde üle 4000 uue farmi (kasv on üle 5%). Import kolmandatest riikidest on jõudsalt kasvanud (üle 10% võrreldes aastaga 2020).

Saksamaal on viimastel aastatel mahetoodete müük ja turuosa kahanenud ning sama prognoositakse ka sel aastal. Kuid turustuskanalite lõikes on suured käärid. Näiteks juulis mahetoodangu müük odavkettides kasvas 14% (Aldi, Lidl), kuid mahe jaemüüjate ja otseturustuse käive kahanes 18%.

Austrias maheturg kasvab ja viimase 5 aasta jooksul on müügiimaht tõusnud, enim ostetakse mahepiima ja -jogurtit. Kitse- ja lambapiima ekspordiga on probleeme. Samuti on raskusi mahenisu-, -maisi ja -rapsi impordiga Ukrainast.

Osa Ukrainast eksporditud teraviljast on Poola turul, mis alandab märkimisväärselt Poola mahe- ja mittemaheda teravilja hinda, alla omahinna. Mahetoodete hinnad on tõusnud 20-30%, kulud aga 50-75%. Tootmise tasuvus on järsult langenud.

Sloveenias nõudlus üldiselt kasvab ja ostud on tihedalt käimasoleva kriisiga seotud. Puuviljade ja köögivilja ning osade piimatoodete nõudlus on suurem.

Piimaturul näeme, et tava- ja mahepiima hinnad lähenevad üksteisele. Sõja tõttu on oodata tarbijate nõudluse vähenemist mahetoodete järele (tootmiskulud on kõrgemad, nagu ka sööda,

mahevätiste, seemnete jne). Tundub, et valgurikka sööda puudust hetkel ei ole. Tehakse jõupingutusi, et Ukrainast teravili välja tuua, kuid vili jääb Euroopasse (selle asemel, et liikuda Aafrikasse).

Kokkuvõtteks:

Vaatamata sellele, et mahepõllumajanduslikud ettevõtted sõltuvad impordist vähem kui mittemahedad põllemajandusettevõtted ning kasutavad rohkem kohalikke ressursse, avaldab olukord mõju ka neile.

Osades riikides mahetoodangu osakaal jaekettides väheneb või kasvab väga vähesel määral.

Piiratud ostujõu tõttu on mahetoodangut keeruline müüa ning tarbijad valivad mittemaheda toidu.

Mahesektor on siiski konkurentsivõimeline. Jah, meil on väljakutseid, kuid kõik sektorid on silmitsi väljakutsetega. Loodame, et olukord varsti muutub.